

بررسی کارایی گندزدهای مختلف در کاهش آلودگی میکروبی

سبزیجات عرضه شده در شهر کرمانشاه

احسان صادقی^۱، علی الماسی^۲، معین بشیری^{۳*}، میترا محمدی^۴

^۱ دانشیار، مرکز تحقیقات عوامل محیطی مؤثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران

^۲ استاد، مرکز تحقیقات عوامل محیطی مؤثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران

^۳ مربی، مرکز تحقیقات عوامل محیطی مؤثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران

^۴ کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۵/۸/۲۳ : تاریخ پذیرش: ۱۳۹۵/۱۱/۱۵

چکیده

زمینه و هدف: در دهه‌های اخیر با توجه به مشکل کمبود منابع آب شیرین و بالا بودن هزینه‌های تصفیه فاضلاب، مواردی از آبیاری زمین‌های تحت کشت سبزیجات با استفاده از فاضلاب خام و پساب‌های آلوده و یا استفاده از کودهای انسانی و حیوانی گزارش شده است. سبزیجات حاصل از این زمین‌ها از منابع مهم مواجهه با پاتوژن‌های بیماری‌زای انسانی از قبیل کلیفرم‌های مدفوعی به شمار می‌آیند. هدف این مطالعه، بررسی کارایی سه گندزدهای مختلف بر روی چند نوع سبزی که به طور معمول در بازار شهر کرمانشاه عرضه می‌شود، می‌باشد.

روش کار: در این مطالعه توصیفی-مقطعی، تعداد ۱۸۰ نمونه سبزی به صورت تصادفی از سبزی‌فروشی‌های سیار و ثابت شهر کرمانشاه جمع‌آوری گردید. سپس به منظور بررسی کارایی گندزدهای موجود در حذف بار میکروبی نمونه‌های مورد مطالعه، تعداد سه نوع گندزدهای حاوی ماده فعال بنزالکونیوم کلراید، بررسی قرار گرفت. به منظور شمارش کلی بار میکروبی از محیط کشت پلیت شمارش هتروتروفیک (Heterotrophic Plate Count Agar (HPC به روش کشت سطحی، برای شمارش کلیفرم‌ها از محیط کشت Violet Red Bile Agar (VRBA به روش پورپلیت و در نهایت جهت شمارش کپک و مخمر از محیط کشت Yeast Glucose Chloramphenicol Agar (YGCA به روش کشت سطحی استفاده گردید.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش حاضر حاکی از آن است که میانگین کلی کارایی هر سه گندزدها کمتر از ۷۵٪ بود و بیشترین تاثیرگندزدها در غلظت دو برابر دستورالعمل پیشنهادی بر روی ظرف مشاهده شد. براساس آنالیز داده‌های حاصله، گندزدهای مورد بررسی در این پژوهش دارای میانگین کارایی ۷۶/۱۳٪ در حذف کلی‌فرم‌ها به عنوان شاخص باکتری-های گرم منفی و میانگین کارایی ۱۰۰ درصد در حذف استرپتوکوک به عنوان شاخص باکتری‌های گرم مثبت می‌باشند. **نتیجه‌گیری:** گندزدایی به تنهایی نمی‌تواند متضمن حصول اطمینان برای حفظ سلامت مصرف‌کننده باشد. پس می‌توان به صراحت اعلام نمود گندزدایی با شرایط توصیه شده و امکانات موجود نمی‌تواند منجر به کاهش مؤثر بار میکروبی سبزیجات گردد. توصیه می‌گردد حتی المقدور هنگام تهیه سبزیجات از سالم بودن و مناسب بودن محل کاشت آن اطمینان حاصل نمایید. همچنین در فصول حساس و شرایط مخاطره آمیز از مصرف سبزیجات خام اجتناب گردد.

کلمات کلیدی: سبزیجات خام، گندزدایی، کلیفرم مدفوعی، استرپتوکوک مدفوعی، کرمانشاه.

* کرمانشاه، میدان ایثار، جنب بیمارستان فارابی، مربی مرکز تحقیقات عوامل محیطی مؤثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه
ایمیل: Moeinbashiry@gmail.com - شماره تماس: ۰۸۳۳۸۳۵۸۲۳۹

مقدمه

سبزیجات دارای ترکیبات آنتی اکسیدانی، انواع ویتامین ها و مواد معدنی ضروری برای بدن انسان هستند و از ارزش تغذیه ای بالایی برخوردارند. خواص ضد سرطانی سبزیجات و تاثیر آن ها، در کاهش ابتلا به بیماری های قلبی - عروقی به اثبات رسیده است، از این رو وجود آن ها در رژیم غذایی روزانه افراد در انواع گروه های سنی ضروری و از طرف متخصصین تغذیه سفارش شده است^{۱-۴}. بر همین اساس سازمان جهانی بهداشت مصرف ۴۰۰ گرم سبزی در روز را جهت حفظ سلامتی انسان مفید می داند^۵. در دهه های اخیر با توجه به مشکل کمبود منابع آب شیرین و بالا بودن هزینه های تصفیه فاضلاب، مواردی از آبیاری زمین های تحت کشت سبزیجات با استفاده از فاضلاب خام و پساب های آلوده و یا استفاده از کودهای انسانی و حیوانی گزارش شده است. سبزیجات حاصل از این زمین ها از منابع مهم مواجهه با پاتوژن های بیماری زای انسانی از قبیل کلیفرم - های مدفوعی به شمار می آیند^{۶-۸}. از این رو سالانه موارد متعددی از آلودگی به اشرشیاکالی، سالمونلا، لیستریا مونوسیتوژنس، شیگلا و ویروس هپاتیت آ به واسطه مصرف سبزیجات تازه گزارش می گردد^{۹-۱۲}. در ایران نیز شیوع بعضی بیماری های واگیر مانند وبا در اثر مصرف سبزیجات آلوده در سال های اخیر گزارش شده است^{۱۳}. سبزی به دلیل داشتن فعالیت آبی بالا و مواد مغذی کافی، محیط مناسبی برای رشد باکتری فراهم می آورد^{۱۴} که رشد میکروارگانیسم ها را تسهیل کرده و باعث تشکیل لایه بیوفیلم در سطح سبزیجات و متعاقب آن محدود شدن کارایی گندزدایی می شود^{۱۵-۱۹}. در نتیجه استفاده از گندزدها و مواد ضد عفونی کننده از جمله راه های مهم پیشگیری از بیماری های منتقله توسط سبزیجات است که منجر به غیرفعال سازی یا نابودی انتخابی پاتوژن ها می گردد. در این میان مقاومت میکروارگانیسم ها و کارایی گندزدایی بسته به

نوع گندزدها، غلظت گندزدها و مدت زمان تماس متفاوت است. همچنین گندزدها بر اساس نوع محصول مورد استفاده، کارایی متفاوتی از خود نشان می دهند^{۲۰}. در بین انواع گندزدهای موجود، گندزدای گروه بنزالکونیوم کلراید در زمره گندزدهای موثری است که فعالیت قوی و قابل ملاحظه ای در مقابل باکتری های گرم مثبت و گرم منفی، قارچ ها، مخمرها و ویروس ها از خود نشان می دهد.

در این تحقیق بر آن شدیم تا کارایی سه گندزدای مختلف از گروه مزبور را بر روی چند نوع سبزی که به طور معمول در بازار شهر کرمانشاه عرضه می شود، مورد مطالعه قرار دهیم.

مواد و روش ها

در این مطالعه توصیفی - مقطعی تعداد ۱۸۰ نمونه سبزی شامل گشنیز، جعفری، شاهی، تره، تربچه و پیازچه به صورت تصادفی از سبزی فروشی های سیار و ثابت شهر کرمانشاه جمع آوری گردید. سپس به منظور بررسی کارایی گندزدهای موجود در حذف بار میکروبی نمونه های مورد مطالعه، تعداد سه نوع گندزدها حاوی ماده فعال بنزالکونیوم کلراید، به طریق زیر مورد بررسی قرار گرفت. نوع گندزدها بر اساس کد ۱، ۲ و ۳ مشخص شده است.

در ابتدا هر نمونه به ۹ واحد ۱۰ گرمی تقسیم گردید. سپس هر یک از گندزدهای مورد مطالعه در سه غلظت متفاوت (یک، دو و سه برابر غلظت توصیه شده) مورد ارزیابی قرار گرفتند. در مطالعه حاضر، با احتساب ۹ مرتبه تکرار آزمایش برای هر نوع سبزی و سه غلظت متفاوت گندزدها، تعداد ۴۸۶ مورد آزمایش صورت گرفت. به منظور شمارش کلی بار میکروبی از محیط کشت پلیت شمارش هتروروتروفیک (HPC) Heterotrophic Plate Count Agar به روش کشت سطحی، برای شمارش کلیفرم ها از محیط کشت Violet Red (VRBA)

Bile Agar به روش پورپلیت و در نهایت جهت شمارش کپک و مخمر از محیط کشت (YGCA) Yeast Glucose Chloramphenicol Agar به روش کشت سطحی مطابق استاندارد ۲۱ استفاده گردید. زمان تماس معادل زمان تماس درج شده بر روی ظروف گندزدا در نظر گرفته شد. در این پژوهش جهت بررسی تأثیر گندزدا های مختلف از دو باکتری شاخص گرم مثبت کلوستریدیا و استرپتوکوک به ترتیب در دو محیط کشت لیتموس میلک و سدیم آزاید برات استفاده گردید. از تمام پلیت های مثبت حاوی محیط کشت VRBA، پس از کشت بر روی محیط برلیانت گرین و ائوزین متیلن بلو، تست افتراقی IMVIC به عمل آمد. پلیت حاوی نمونه های کشت داده شده روی محیط کشت VRBA و هتروتروف پلیت کانت آگار در انکوباتور با دمای ۳۵ درجه سانتی گراد و پلیت حاوی نمونه های کشت داده شده روی محیط کشت YGCA در انکوباتور با دمای ۲۰ تا ۲۵ درجه سانتی گراد قرار گرفت. قرائت نتایج حاصل برای محیط کشت VRBA پس از مدت ۱۸ تا ۲۴ ساعت، هتروتروف پلیت کانت آگار پس از ۷۲ ساعت و برای محیط کشت YGCA پس از ۵ تا ۷ روز صورت گرفت. تمامی مراحل نمونه برداری و انجام آزمایشات مطابق با کتاب روش های استاندارد چاپ بیستم انجام شد ۲۱. تجزیه و تحلیل آماری با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۱۶ و آزمون ANOVA دو طرفه صورت گرفت.

یافته ها

نتایج آزمایشات در جداول ۱ و ۲ و نمودارهای ۱ و ۲ نشان داده شده است. بر اساس نتایج حاصل، میانگین کارایی گندزدایی در هیچ یک از نمونه های مورد مطالعه به حد استاندارد نرسید. دامنه کارایی گندزدا های ۱، ۲ و ۳ در غلظت توصیه شده به ترتیب $73/89\% - 38/6\%$ ، $61/1\% - 83/78\%$ و $33/33\% - 66/21\%$ ، در غلظت دو برابر توصیه شده به ترتیب $89/38\% - 99/58\%$ ، $76/61\% - 98/07\%$ و $76/6\% - 63/1\%$ و

در غلظت سه برابر میزان پیشنهادی به ترتیب $34/13\% - 99/44\%$ ، $66/07\% - 90/33\%$ و $92/28\% - 100\%$ بدست آمد. همان گونه که مشاهده می شود در هیچ یک از مقادیر پیشنهادی گندزدا های استفاده شده کارایی لازم ($99/9\%$) حاصل نشد.

نتایج نشان داد که میانگین کارایی گندزدا های مورد بررسی بر اساس غلظت گندزدا اختلاف معنی داری با یکدیگر دارند ($P < 0/05$) به نحوی که اثر میکروب کشی گندزدا ها در دو برابر و سه برابر غلظت پیشنهادی کارایی بیشتری نسبت به غلظت پیشنهاد شده بر روی ظرف گندزدا دارند. همچنین نتایج حاصل از آزمون ANOVA، تفاوت معنی داری را بین غلظت دو برابر و سه برابر نشان نداد. به علاوه مشخص شد که میانگین کارایی گندزدا های مورد پژوهش بر اساس نوع گندزدا یا کارخانه سازنده و نیز نوع سبزی مورد مطالعه تفاوت معنی داری با یکدیگر ندارند ($P > 0/05$). یافته های پژوهش حاضر حاکی از آن است که میانگین کلی کارایی هر سه گندزدا کمتر از 75% بود و بیشترین تأثیر گندزدا در غلظت دو برابر دستورالعمل پیشنهادی بر روی ظرف مشاهده شد (نمودار ۲). لازم به ذکر است کارایی 100% تنها در گندزدایی پیازچه و تربچه و در غلظت سه برابر میزان پیشنهادی گندزدای ۳ بدست آمد. به علاوه گندزدای ۱ و ۳ در غلظت معمول بیشترین تأثیر را بر جعفری داشتند و گندزدای ۲ در غلظت معمول و ۲ برابر توصیه شده، بیشترین تأثیر را بر پیازچه و کمترین تأثیر را بر تربچه داشته در حالی که در غلظت ۳ برابر توصیه شده این ترتیب جابه جا گردید (جدول ۱). براساس آنالیز داده های حاصله، گندزدا های مورد بررسی در این پژوهش دارای میانگین کارایی $76/13\%$ در حذف کلی فرم ها به عنوان شاخص باکتری های گرم منفی و میانگین کارایی 100% درصد در حذف استرپتوکوک به عنوان شاخص باکتری های گرم مثبت می باشند.

بحث

هر چند میزان بار میکروبی اولیه سبزیجات مختلف با

همدیگر متفاوت است و عواملی مانند شرایط کاشت، داشت و برداشت، ارگانیک بودن یا نبودن، شرایط حمل، بسته‌بندی و غیره در میزان بار میکروبی اولیه موثر است، با این وجود یافته‌های پژوهش نشان داد که هیچ یک از گندزدهای مورد بررسی در این پژوهش کارایی لازم جهت گندزدایی سبزیجات را نداشتند. نتایج نشان داد حتی در غلظت سه برابر توصیه شده بر روی ظرف گندزدا نیز کارایی هیچ یک به میزان استاندارد ۹۹/۹۹ درصد نرسید. تنها در غلظت دو برابر، میانگین کارایی ۹۱/۸۹٪ حاصل شد که علی‌رغم اینکه پایین‌تر از استاندارد مربوطه است اما نسبت به سایر غلظت‌های بکار رفته قابل پذیرش‌تر است. حدس زده می‌شود علت کارایی پایین گندزدا بالا بودن بار اولیه میکروارگانیسم‌ها، نوع و مقاومت میکروارگانیسم‌ها به محلول ضدعفونی و همچنین زمان تماس محلول با نمونه‌ها باشد. همچنین مشخص شد کارایی گندزدایی به نوع گندزدای تجاری مورد استفاده بستگی نداشت. کارایی مطلوب حذف شاخص استرپتوکوک مدفوعی به علت حساسیت بالای این شاخص به مواد گندزدا و کارایی پایین حذف شاخص کلستریدیا، با استفاده از مقاومت بسیار بالای این نوع باکتری به واسطه برخورداری از فرم اسپور قابل توجه است.^{۲۲} درمیان سبزیجات مورد بررسی، جعفری نسبت به گندزدایی واکنش بهتری از خود نشان داد که علت آن را می‌توان در ساختار مورفولوژیک آن جستجو کرد. از طرفی نتایج کشت MPN نمونه‌های مثبت بیانگر آن بود که باکتری‌های اشرشیاکلی، کلبسیلا، انتروباکتر، سیتروباکتر و اگلومرنس نسبت به گندزدایی مقاوم می‌باشند. به علاوه هیچ یک از این سه گندزدای مورد بررسی تأثیری در کاهش آلودگی کپک و مخمر

نداشتند به گونه‌ای که میانگین کارایی گندزدهای ۱، ۲ و ۳ در هر سه غلظت مورد بررسی و بر روی تمام انواع سبزی‌های مورد پژوهش صفر بود. از جمله مطالعاتی که در این زمینه صورت گرفته می‌توان به مطالعه صمدی و همکاران اشاره نمود که در آن گندزدایی سبزیجات با بنزآلکونوئید کلراید (۹۲ ppm برای ۱۵ دقیقه) شمارش میکروبی کل کلیفرم‌ها، کلیفرم مدفوعی و استرپتوکوکوس مدفوعی را تا حدود ۱/۲ تا ۲/۳ لگاریتم کاهش داده اما هیچگونه تفاوت معنی‌داری در جمعیت میکروبی سبزیجات بعد از آلودگی زدایی وجود نداشت^{۲۳} ($P>0/05$). همچنین مطالعه دیگری که در سال ۲۰۰۱ در آمریکا صورت گرفت مشخص نمود شستشوی معمولی سبزیجات و گندزدایی تحت شرایط آزمایشگاهی می‌تواند تنها ۱ تا ۲ واحد لگاریتمی در جمعیت میکروبی کاهش ایجاد نماید.^{۲۴} در مطالعه اوبی و همکاران آلودگی میکروبی ۱۷ نوع سبزی و تاثیر گندزدایی بر روی آن‌ها بررسی شد. نتایج مطالعه نشان داد که آلودگی به میزان قابل توجهی کاهش پیدا نکرده و هم چنان آلودگی به سودوموناس فلورسکنس و آئروژینوس وجود دارد.^{۲۵} با این وصف گندزدایی به تنهایی نمی‌تواند متضمن حصول اطمینان برای حفظ سلامت مصرف‌کننده باشد. پس می‌توان به صراحت اعلام نمود گندزدایی با شرایط توصیه شده و امکانات موجود نمی‌تواند منجر به کاهش موثر بار میکروبی سبزیجات گردد. توصیه می‌گردد حتی المقدور هنگام تهیه سبزیجات از سالم بودن و مناسب بودن محل کاشت آن اطمینان حاصل نماید. همچنین در فصول حساس و شرایط مخاطره‌آمیز از مصرف سبزیجات خام اجتناب گردد.

منابع

- Atoui AK, Mansouri A, Boskou G, Kefalas P. Tea and herbal infusions: Their antioxidant activity and phenolic profile. Food Chem 2005;89(1):27-36.
- Nilsson J, Stegmark R, Åkesson B. Total antioxidant capacity in different pea (*Pisum sativum*) varieties after blanching and freezing. Food Chem 2004;86(4):501-7.

3. Tucker K, Chen H, Hannan M, Cupples L, Wilson P, Felson D. Bone mineral density and dietary patterns in older adults. *Am J Clin Nutr* 2002;76:245-52.
4. Zhang D, Hamauzu Y. Phenolics, ascorbic acid, carotenoids and antioxidant activity of broccoli and their changes during conventional and microwave cooking. *Food Chem* 2004;88(4):503-9.
5. Authority E. Nitrate in vegetables: scientific opinion of the panel on contaminants in the food chain. *EFSA J* 2008;689:1-79.
6. Doyle MP. Fruit and vegetable safety-microbiological considerations. *Hort Sci* 1990;25(12):1478-82.
7. Melloul AA, Hassani L, Rafouk L. Salmonella contamination of vegetables irrigated with untreated wastewater. *World J Microbiol Biotechnol* 2001 2001/03/01;17(2):207-9.
8. Beuchat LR, Nail BV, Adler BB, Clavero MRS. Efficacy of Spray Application of Chlorinated Water in Killing Pathogenic Bacteria on Raw Apples, Tomatoes, and Lettuce. *J Food Protect* 1998;61(10):1305-11.
9. De Roeve C. Microbiological safety evaluations and recommendations on fresh produce. *Food Control* 1998;9(6):321-47.
10. Ries A, Zaza S, Langkop C, Tauxe R, Blake P, editors. A multistate outbreak of Salmonella chester linked to imported cantaloupe. Abst 915, 30th Interscience Conf Antimicrob Agents Chemother; 1990.
11. DeWaal CS, Alderton L, Jacobson MF. Outbreak Alert!: Closing the Gaps in Our Federal Food-safety Net: Center for Science in the Public Interest; 2000.
12. Control CfD, Prevention. Multistate outbreaks of Salmonella serotype Poona infections associated with eating cantaloupe from Mexico--United States and Canada, 2000-2002. *MMWR Morbidity and mortality weekly report*. 2002;51(46):1044.
13. Mukherjee A, Speh D, Jones AT, Buesing KM, Diez-Gonzalez F. Longitudinal Microbiological Survey of Fresh Produce Grown by Farmers in the Upper Midwest. *J Food Protect* 2006;69(8):1928-36.
14. Thomas JL, Palumbo MS, Farrar JA, Farver TB, Cliver DO. Industry Practices and Compliance with U.S. Food and Drug Administration Guidelines among California Sprout Firms. *J Food Protect* 2003;66(7):1253-9.
15. Rahbar M, Sabourian R, Saremi M, Abbasi M, Masoumi Asl H, Soroush M. Epidemiologic and drug Resistant Pattern of Vibrio Cholerae O1 Biotype EL Tor, Serotype Inaba during the summer of 2005 outbreak in Iran. *J Ardabil Univ Med Sci* 2007;7(1):41-5.
16. Song H-P, Kim D-H, Jo C, Lee C-H, Kim K-S, Byun M-W. Effect of gamma irradiation on the microbiological quality and antioxidant activity of fresh vegetable juice. *Food Microbiol* 2006;23(4):372-8.
17. Adams MR, Hartley AD, Cox LJ. Factors affecting the efficacy of washing procedures used in the production of prepared salads. *Food Microbiol* 1989;6(2):69-77.
18. Takeuchi K, Frank JF. Penetration of *Escherichia coli* O157:H7 into Lettuce Tissues as Affected by Inoculum Size and Temperature and the Effect of Chlorine Treatment on Cell Viability. *J Food Protect* 2000;63(4):434-40.
19. Liao C-H, Sapers GM. Attachment and Growth of Salmonella Chester on Apple Fruits and In Vivo Response of Attached Bacteria to Sanitizer Treatments. *J Food Protect* 2000;63(7):876-83.
20. West GA, Michaud RW. Principles of Environmental, Health and Safety Management: Government Institutes; 1995.
21. Eaton AD, Franson MAH, Association APH, Association AWW, Federation WE. Standard Methods for the Examination of Water & Wastewater: American Public Health Association; 2005.
22. Wilcox MH, Fawley WN. Hospital disinfectants and spore formation by *Clostridium difficile*. *Lancet* 2000;356(9238):1324.
23. Samadi N, Abadian N, Bakhtiari D, Fazeli MR, Jamalifar H. Efficacy of Detergents and Fresh Produce Disinfectants against Microorganisms Associated with Mixed Raw Vegetables. *J Food Protect* 2009;72(7):1486-90.
24. Sapers GM. Efficacy of washing and sanitizing methods for disinfection of fresh fruit and vegetable products. *Food Technol Biotechnol* 2001;39(4).
25. Oie S, Kiyonaga H, Matsuzaka Y, Maeda K, Masuda Y, Tasaka K, et al. Microbial contamination of fruit and vegetables and their disinfection. *Bio Pharm Bull* 2008;31(10):1902-5.

Performance Evaluation of Alternative Disinfectants in Reducing Microbial Contamination of Vegetables Supplied from City of Kermanshah

Ehsan Sadeghi¹, Ali Almasi², Moein Bashiri^{3*}, Mitra Mohammadi⁴

1. Associate Professor, Research Institute of Environmental Health, Kermanshah University of Medical Sciences, Kermanshah, Iran

2. Professor, Research Institute of Environmental Health, Kermanshah University of Medical Sciences, Kermanshah, Iran

3. Instructor, Research Center for Environmental Determinants of Health, Kermanshah University of Medical Sciences, Kermanshah, Iran

4. Student Research Committee, Kermanshah University of Medical Sciences, Kermanshah, Iran

*E-mail: Moeinbashiry@gmail.com

Received: 14 Nov 2015 ; Accepted: 4 Feb 2016

ABSTRACT

Background: In recent decades, due to the scarcity of fresh water resources and high costs of wastewater treatment, cases of irrigation of cultivation of vegetables using raw sewage and polluted effluents or the use of human and animal faeces have been reported. Vegetables are important sources of exposure of human pathogenic pathogens such as fecal coliforms. The aim of this study was to evaluate the performance of three different disinfectant on several kinds of vegetables that would normally be released in Kermanshah.

Methods: In this cross sectional study, 180 randomly selected vegetable samples were collected from mobile and fixed stores of vegetables in Kermanshah. Then, to evaluate the effectiveness of disinfectants in eliminating microbial samples, three types of disinfectants containing active ingredient Benzalconium chloride, were studied. Heterotrophic plate count (HPC) surface culture method, coliform count (VRBA) Violet Red Bile Agar purplate method and Yeast Glucose Chloramphenicol Agar (YGCA) surface culture method was used in order to count the microbial load.

Results: The findings of this study suggest that the overall average performance of all three disinfectants was less than 75% and most disinfection efficiency was observed in two-fold concentrations of proposed by manufacturer. Based on the analysis of the resulting data, disinfectants examined in this study had an average efficiency of 76.13% for the removal of coliforms as an indicator of gram-negative bacteria and 100% for the removal of Streptococcus bacteria as indicators gram positive bacteria.

Conclusion: Disinfection can not solely guarantees the maintaining the health of the consumer. We could have declared that recommended disinfection conditions and existing facilities can effectively reduce the microbial load of vegetables. However, preparing vegetables from safe and ensure proper burial are recommended. Moreover, consuming the raw vegetables in sensitive seasons and precarious conditions should be avoided.

Keywords: Raw vegetables, Disinfection, Fecal coliform, fecal streptococci, Kermanshah